

HADINAPLÓ, EMLÉKIRATOK: SZÁMOS ÚJDONSÁGGAL VÁRTA AZ OLVASÁS KEDVELŐIT A KOLOZSVÁRI ADVENTI KÖNYVVÁSÁR

Személyes történelem ajándékba

A történelem személyes szintű megközelítését tárta az olvasók elé a hétvégén Kolozsváron a 7. Kolozsvári Adventi Könyvvásár. A Vallásszabadság Házában hadinaplót, börtönbeli visszaemlékezéseket és mítoszromboló történeti munkát is bemutatottak.

» PAP MELINDA

mpozáns helyszínre, a kolozsvári Vallásszabadság Házába várták a könyvbarátokat a 7. Kolozsvári Adventi Könyvvásárra. Az Idea Könyvtér által szervezett vásáron felnőtteknek és gyerekeknek szóló kiadványokból egyaránt lehetett válogatni, de több újdonságot is bemutatottak. A csütörtökön kezdődött, és tegnap délután zárult könyvvásáron kilenc standnál kínálták megvételre a könyveket zömében erdélyi kiadók, könyvüzletek, több mint kétezer kiadvány közül lehetett kiválasztani a karácsonyfa alá valót.

„A háború nem játék”

Értékes ajándék lehet a Zúgott a Dnyeszter partja – Ujházy Sándor emlékei a Nagy Háború galíciai harctereiről című, a Tortoma Kiadónál napvilágot látott kiadvány, melynek a bemutatója is különleges volt. Benkó Levente történészt, szerkesztőt egy ötödikes kisfiú, Püsök Andris, a Református Kollégium diákja faggatta az első világháborús hadinaplóról, és általában a háborúról. Andris kedveli a háborús könyveket, így az első világháború kapcsán is számunkra, felnőttek

Benkó Levente történészt az ötödikes Püsök Andris faggatta a világháborús hadinaplóról, a háborúról

» Az adventi könyvvásár nagy érdeklődésre számot tartó kiadványa Lucian Boia román történész új kötetének magyar fordítása. Az ókori Dáciától a nagy egyesülésen át a mai Romániáig című a Koinónia Kiadó sorozatában jelent meg.

számára furcsán ható kérdések foglalkoztatják, például az, hogy melyik volt a legjobb löfegyver.

A tartalékos hadnagyi rangban a császári és királyi egri 60. gyalogezredben szolgáló, civilben amúgy tanító, festő-grafikus Ujházy Sándor naplója több mint egy évtizede került hozzá, emlékezett Benkó Levente, aki egyik kollégájától kapta „tudom, hogy te foglalkozol ilyen háborús hülyeségekkel” kísérszöveggel. Mivel alapvetően a második világháborút, azon belül pedig a fogságot megjárt katonák visszaemlékezéseit gyűjti, évekig rá sem nézett, míg 2014-ben, az első világháború centenáriuma kapcsán eszébe nem jutott. Kézenfekvő volt, hogy a baróti Tortoma Kiadónál adassa ki, mely két sorozatot is szentelt annak, „hogy az ember hogyan élte túl a háborút”.

Hiszzen az első világháború kitörésének híret nyugtázó üdvrivalgás után, amikor az Osztrák–Magyar Monarchia többi városához hasonlóan Kolozsvár is örömmámorban úszott,

hamar alábbhagyott a lelkesedés. Amikor meglátták az első sebesülteket, holttesteket, a gránátzilánkok által szétroncsolt testeket, a hazájukért hadba vonult katonák belátták: a háború nem játék.

Karácsony a fogságban

Ahány hadinaplót olvasott, mindegyikben van rész, melyben a közkatonák kimondja: elege van a háborúból, nem róla szól, az az uralkodók játéka. Nem csoda, hogy alig várták, hogy hazajöjjenek, hogy sok volt a dezertálási kísérlet, hiszen a frontvonalon embertelen körülmények voltak. A lövészárkok sokszor tele voltak ürülékkel, tetemekkel, nem volt idő eltemetni a halottakat, folyamatosan harcolni kellett. Miközben késett az ellátás, a katonák napokig éheztek, nem volt ivóvizük, így fizikai erejük sem. A lőszer is gyakran elfogyott, ilyenkor szuronyrohamokat rendeltek el, vagy kézitusára mentek. „Azoknak, akik háborúkat indítanak, fogalmuk sincs, milyen egy háború” – fogalma-

zott Benkó Levente. Ujházy Sándor nemcsak a hétköznapi katonaeletet írja le olvasmányosan, már-már regényszerűen, hanem a csatajeleneteket is. Kár, hogy szokésének története hiányzott a naplóból, 1916-ban fogságba esett, ahonnan sikerült megszöknie, több mint 2000 kilométert jött Moszkvától Magyarorszáig. Az orosz fogságban töltött karácsonyról is szívhez szólóan ír, Benkó Levente az adventre való tekintettel ezt a részletet olvasta fel. Kiderül, hogy „mindenki kapott egy kis csekélységet”, az orosz örök, „muszkák” is, az igazi karácsonyi ajándék azonban még vártott magára: „kértük a kisjézust, hogy hozza el mielőbb a békét”.

Mítoszrombolás és visszaemlékezés

Az adventi könyvvásár nagy érdeklődésre számot tartó kiadványa Lucian Boia román történész új kötetének magyar fordítása: Az ókori Dáciától a nagy egyesülésen át a mai Romániáig címmel a könyv a Koinónia Kiadó sorozatában jelent meg. A fordítóval, Rostás-Péter István újságíróval dr. Lónhárt Tamás történész beszélgettünk. A Boia által tudatosan művelt mítoszrombolás kapcsán elhangzott: a történészeknek nem az a feladata, hogy a dicshimnuszok zengjenek, hanem hogy pontos identitást, önképet, diagnózist nyújtsanak, ennek híján a jövőről alkotott tervek is hibásan szövédnének. Ujházy hadinaplójához hasonlóan szubjektív beszámoló Csiba Kálmán volt erdélyi református püspök Fény a rácsokon. Emlékiratok című visszaemlékezése a kommunizmusbeli börtönövekről, illetve Kemény Zsigmond író, politikus naplója, melyet Benkó Samu művelődéstörténész szerkesztett kötetbe.

Az irodalmi minőségre összpontosítanak a Látó-nívódíjaknál

» ANTAL ERIKA

A Látó szépirodalmi folyóirat szerkesztősége 28. alkalommal adta át szombaton este nívódíjait. Az emléklappal és pénzösszeggel járó elismerést idén öten vehették át: vers kategóriában Kántor Péter, kritikáért Kész Orsolya, prózáért Magyar Ágnes, a debüt kategóriában Tófalvi Zselyke,

» A dráma kategóriában nyújtott elismerés első alkalommal a Jackovics-díj nevet viselte.

míg drámáért Ayhan Gökhan. Vida Gábor főszerkesztő elmondta, a szerkesztőknek 1200 oldalnyi szépirodalmi szöveg alapján kellett eldönteniük, hogy kik legyenek az év kitüntetettjei. „Ki-kí javaslatot tesz, ezt megbeszéljük, és aztán döntünk. Az alapelv az, hogy mi, szerkesztők nem kaphatunk díjat. Az irodalmi minőség a lényeg, ez ugyanis nem hűségdíj” – magyarázta

Vida. Hozzátette, mély és tudományos alapja nincs annak, ahogy kiválasztják a díjazottak személyét, de már mindannyian tudnak valamit az irodalomról, nagyjából ugyanazt, még ha nem is értenek mindig mindenben egyet.

Azt követően, hogy egy-egy szerkesztő méltatta őket, a díjazottak saját szövegeikből olvastak fel. Kántor Péterrel Kovács András Ferenc elmondta, hogy már rég közöl a Látóban, olyan „dallamló költő, aki közvetlenül és kényelmetlenül tud kérdezni”. Egy erre az alkalomra írt versével laudálta a Budapestről érkezett költőt, aki a válogatott verseiből nemrég, a születésnapjára megjelent kötetből olvasott fel egy 17. századi holland festő képe és egy, Van Gogh ihlette verset.

Magyar Ágnest Vida Gábor méltatta, majd a szerző olvasott fel részletet Az adósság című írásából. A csíkszeredai születésű, a kolozsvári bölcsészkaron végzett Kész Orsolyáról Demény Péter elmondta, hogy írásaiban nem az előítéletei vezetnek, hanem saját értekei. Otthon van a kortárs magyar irodalomban, magabiztosan uralja az elméletet, és bátor olvasó, nem óvatos kritikus – mondta Demény.

A marosvásárhelyi születésű Tófalvi Zselyke a kötet nélküli vagy az először publikáló szerzőknek járó debütdíjat vette át. Vida Gábor szerint a történetei, szövegei „készen vannak, nem zsenek”, azokból a szerkesztőknek nem kellett már semmit húznia. A szerző A kék ház című írását olvasta fel. Végül a dráma kategóriában díjazott Ayhan Gökhan Láng Zsolt méltatta. Elmondta, ez az első alkalom, hogy az elismerés a Jackovics-díj nevet viseli, ugyanis egy, San Franciscóban élő magyar üzletember ezerdolláros felajánlása, aki az elismerésen kívül öt ösztöndíjat ajánlott fel egyetemi hallgatók számára. A színházhoz való kötődése onnan ered, hogy amikor 1956-ban Magyarországot elhagyta, Stuttgartban tartózkodott egy darabig, ahol két évig egy teátrumban volt statisztista. Arról, hogy ki kapjon az idén a lapban közölt drámáért díjat, egyöntetűen döntött a szerkesztőség – mondta Láng Zsolt. Ezt követően Ayhan Gökhan felolvasta egyik versét.

A Látó legközelebbi összejövetele, a 106. Látó Irodalmi Játékokat január 22-én szervezik, amikor a lap 30. születésnapját ünneplik.

Kántor Péter egy 17. századi holland festő ihlette versét olvasta fel a Látó-nívódíjak átadási gáláján

GÁLÁNŐZTÁN